

ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОБ'ЄКТ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Питання аналізу, оцінки платоспроможності підприємства розглядаються у працях багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців. Теоретико-методичним підґрунтям проблемних питань аналізу платоспроможності підприємства є наукові праці Є.Ф. Бріггема, В.В. Ковальова, М.М. Крейніної, М.С. Абрютіної, А.В. Грачова, А.Д. Шеремета, Е. І. Уткіна, Л. П. Кулаковської, В.О. Меца, Г.В. Савицької, Ю.С. Цал-Цалка, Є.А. Носової, Є.В. Мниха, А.М. Поддєрьогіна, Б.Є. Грабовецького та ін., в яких досліджуються питання визначення сутності поняття, а також показників її оцінки. Проте, до цього часу не сформовано єдиного підходу щодо організації й методики аналізу, який би відповідав об'єктивній економічній сутності даних явищ, забезпечував отримання об'єктивної, багатогранної, точної та достовірної інформації про рівень платоспроможності економічного суб'єкта та забезпечував розроблення й реалізацію оптимальних управлінських рішень.

Спершу під платоспроможністю розуміли здатність фізичної особи сплачувати податки. Поява теорій податкового тягара заклала підвалини для обґрунтування концепцій платоспроможності, які будувалися з урахуванням майнового положення платника податків і джерела їх сплати. Це вплинуло на погляди учених, які розійшлися в думках відповідно до їх прихильності теоріям пропорційного або прогресивного оподаткування. Надання більш наукового змісту платоспроможності стало можливим із появою поняття чистого доходу. Від суб'єктивного розуміння платоспроможності, як пожертвування був зроблений перехід до її об'єктивного тлумачення, пов'язаного з валовим або чистим доходом.

Аналіз джерел літератури дозволив виділити основні характерні моменти, на які звертають увагу науковці при дослідженні цієї економічної категорії «платоспроможність».

1. Платоспроможність визначається наявністю власних оборотних коштів та здатністю покривати збитки (західні науковці – Й. Ворст, П. Ревентлоу, Дж. Депалленса, Дж. Джоборда).

2. Платоспроможність визначається як здатність підприємства виконувати свої зобов'язання (російські вчені – В.В. Ковальов, М.М. Крейніна, М.С. Абрютіна, А.В. Грачов, Е.І. Уткін, А.Д. Шеремет).

3. Платоспроможність представлена як важливий показник фінансової стійкості (вітчизняні вчені економісти – Н.В. Тарасенко, В.І. Іваненко, М.А. Болух, Є.В. Мних, В.М. Мельник).

Платоспроможність підприємств є об'єктивним складним та багатогранним економічним явищем, на яке впливають багато внутрішніх і зовнішніх чинників. Цим пояснюється високий рівень залежності платоспроможності підприємства від внутрішнього й зовнішнього середовища, економіко-соціальних і фінансових ризиків, що суттєво ускладнює процес її оцінки та висуває досить високі вимоги до інформаційно-аналітичного забезпечення відповідних процедур оцінювання. Основними ознаками платоспроможності підприємства є: наявність у достатньому обсязі коштів на поточному рахунку; відсутність простроченої кредиторської заборгованості. Як правило, досліджують поточну і перспективну платоспроможність.

Для детальнішої оцінки платоспроможності визначають зміну величини чистого оборотного капіталу, тим більш платоспроможним є підприємство. Оскільки можливість конвертування різних видів оборотних активів у засоби платежу є різною, то для оцінки платоспроможності підприємства використовують коефіцієнти платоспроможності. Для оцінки коефіцієнтів платоспроможності треба визначити інформаційні зв'язки факторів їх формування за даними бухгалтерського балансу.